

Ko državi ukradeš milijon

Rop stoletja

**Primož
Cirman**

Se še spomnite Boruta Hriberška, Sintalovega varnostnika, ki je pred meseci v Nemčijo odnesel vrečo, v kateri naj bi bil slab milijon evrov, in jo zaradi slabe vesti nekaj dni kasneje vrnil? Hriberšek je še vedno v priporu zaradi begosumnosti, čeprav se je predal sam. V prvih dneh aprila se je zdelo, da je nacionalni problem številka ena. Policija je v iskanje »vlagala vse napore«, tožilstvo pa je v slabih dveh mesecih vložilo obtožnico. Mediji so bili polni odgovornih v Sintalu in dežurnih moralistov. Ti so na vse pomisleke o Hriberškovi stiski in slabem socialnem položaju varnostnikov odgovarjali, da je to, kar je storil Hriberšek, »vendar nedopustno«.

Skoraj hkrati se je pripravljala akcija, ki je Slovenija, vajena tranzicijskih malverzacij vseh vrst, še ni videla. V glavni vlogi je nastopalo podjetje, ki so ga v Londonu ustanovili nekdanji vodilni v posojilodajalni družbi Orion. Ti so, potem ko tožilstvo pred leti zoper njih ni našlo dovolj dokazov za vložitev obtožnice zaradi goljufije in oderuštva, našli nove poslovne priložnosti. Za nov cilj so si, bržčas v navezi z naročniki iz Slovenije, izbrali Elektrooptiko, »satelit« precej bolj znane Fotone. Iz družbe v večinski lasti države so tako čez noč dvignili milijon evrov, torej vse njene prihranke.

Pri tem jim je šlo na roko več naključij ali »naključij«. Zahtevek za izvršbo so vložili le nekaj tednov po tem, ko je takratni direktor Elektrooptike Gregor Jeza denar razvezal iz depozitov. Sodišče je obvestilo o izvršbi, ki je temeljila na domnevno fiktivnih dokumentih, poslalo v nabiralnik Elektrooptike, v katerega so neznanci pred tem vlomili. Da je z računa družbe izginil ves denar, enajst dni ni opazil nihče.

Medtem ko se je država na veliko ukvarjala s Hriberškom, ki je denar vrnil, je torej z računa njenega podjetja, ki ima svojo upravo in nadzornike, po seriji dogodkov, ki so odprli

pot do dviga denarja, neopazno izginil milijon evrov. A preden boste ta stavek vedno znova začudeni prebrali, pomislite še enkrat. In ugotovili boste, da se v Elektrooptiki ni zgodilo nič takega, kar se – vsaj v manj brutalni obliki – pri nas še ni. Spomnili se boste na zbrana dela domače privatizacije. Na nekaznovane selitve **malih delničarjev** domačih pidov na podjetja brez premoženja. Videli boste fotografijo Hriberška na zatožni klopi in se vprašali, zakaj tudi po več letih še ni konec preiskav politično nastavljenih šefov dr-

žavnih družb, ki so še pred krizo v »naložbah« vrgli stran na desetine milijonov evrov. Ob lisicah na rokah Sintalovega varnostnika boste tuhtali, zakaj jih (še) niste videli pri politikih, ki oblast enačijo s plenjenjem. In se morda čudili, zakaj Hriberšek ni imel te sreče, da bi tožilec zanj pozabil zahtevati pripor do pravomočnosti sodbe.

Ni dveh pravnih držav, nam pravijo, in sistem deluje. Res je, da se je v zadnjih letih na veliko lotil nekoč nedotakljivih. A hudič je skrit v podrobnostih. V besedah in v družbenem dojetju »nas« in »njih«. Če varnostnik odnese s seboj vrečo denarja, gre za krajo. Če menedžer poceni »odnese« podjetje, je to finančni inženiring. Če stečajni upravitelj brezobrestno »plemeniti« denar podjetja pri prijateljih, ki ga ne vrnejo, gre za zgrešeno poslovno odločitev. Če bankir slabo zavaruje tvegano posojilo, gre za zmoto, ki jo bodo pokrili davkoplačevalci. In če z računa državnega podjetja čez noč izgine ves denar, je to splet naključij. Razplet zgodbe v Elektrooptiki tako ni pomemben le zato, ker gre za dobro zrežiran napad na družbo v lasti države, ki milijone evrov dnevno išče v pogajanjih z javnimi uslužbenci in sindikati. V igri je veliko več. Ni dvoma, da bi »hriberška«, ki bi se račun Elektrooptike odpravil rubit s pištolo v banko, pristojni sprocesirali v nekaj mesecih. In tudi zato ni razloga, da enako ne bi obravnavali belih ovratnikov, ki so že tako izčrpano državo začeli pleniti še z »mafijskimi« prijemi. In ki vreč z denarjem za razliko od Hriberška nikoli ne prinesejo nazaj. ✕

Če varnostnik odnese s seboj z vrečo denarja, gre za krajo. Če menedžer poceni »odnese« podjetje, je to finančni inženiring. Če bankir slabo zavaruje tvegano posojilo, gre za zmoto. In če z računa državnega podjetja čez noč izgine ves denar, je to splet naključij.